

Vitkay Kucsera Ágota*

Szerbia felkészülése az Európai Unióhoz történő csatlakozáshoz a kultúra terén

1. Bevezetés

„Az Európai Unió által a kultúra területén folytatott tevékenységek számos területen kiegészítik a tagállamok kulturális politikáját: Ide tartozik például az európai kulturális örökség védelme, a különböző országok kulturális intézményei közötti együttműködés, valamint a művészek mobilitása.”¹

Több évszázadon át a soknyelvű és kulturálisan sokszínű Európa egyesítését egyesek a kisebb, gyenge nemzetek meghódításával, mások pedig dinasztikus kapcsolatok révén próbálták megvalósítani. Az elmúlt években tanúi lehettünk az európai integrációs folyamatnak, melyben Szerbiáról is volt szó.

Az Unió kidolgozott egy feltételrendszert, amely az 1993-as júniusi koppenhágai csúcstalálkozón tárt a tagjelölt országok elé (Koppenhágai kritériumok). A feltétel az volt, hogy a tagjelölt államnak demokratikusan megválasztott kormánynak és működő piacgazdasággal kell rendelkeznie, amellett, tiszteletben kell tartania az emberi jogokat és az EU-ban adódó kötelezettségeinek és céljainak eleget kell tennie.

Az európai integráció és a Balkán államainak kapcsolata nem új keletű, hiszen az Európai Közösségek és Jugoszlávia az 1980-as években már kereskedelmi és együttműködési megállapodást kötöttek, sőt a '80-as évek elején uniós körökben napirenden volt Jugoszlávia felvétele az EK-be.

A 2003-as Thesszaloniki Agenda keretében az EU-s vezetők ki nyilvánították, hogy a következő államok potenciális tagjelölt országoknak tekintendők: Albánia, Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Macedónia, Szerbia és Montenegró (Koszovót is beleértve).

* Dr. Vitkay Kucsera Ágota, egyetemi rendes tanár, Újvidéki Egyetem, Művészeti Akadémia, Drámaművészeti Tanszék, Újvidék

¹ Ismertető az Európai Unióról; Európai Parlament. Kultúra (2019). Elérhető: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/137/culture> (A letöltés dátuma: 2019.11.25.)

Szerbia kormánya 2009. december 22-én kérte felvételét az Európai Unióba, amelynek külügyminiszterei 2010. októberében kérték fel a Bizottságot a tárgyalások megkezdésére. 2012. március 2-án hivatalosan is EU-tagjelölt lett.²

2. Tárgyalások

EU tanács határozata alapján kezdődnek meg a tárgyalások. A Tanács összehívja a tagállamok illetékes minisztereit és kormányfőit. Létrejönnek a tárgyalási csapatok és megkezdődnek a tárgyalások. Az előkészületek pár évig tartanak. Ez után bekövetkezik a „screening”, azaz az országok jogrendszerének az áttekintése (a jelen tanulmány szempontjából, a kultúra területén is) és azok megfelelése az EU jogának.

3. 26. Fejezet

Brüsszelben 2017. február 27-én megtartották az Európai Unió és Szerbia közötti ötödik kormányközi konferenciát, amelyen a 20. (vállalkozási és iparpolitika) és a 26. (oktatás és kultúra) tárgyalási fejezetek nyíltak meg.

Az összesen 35 tárgyalási fejezetből, 2019-ig 16-ot nyitottak meg, ebből kettőt ideiglenesen le is zártak. Ez a kettő a két talán legkevésbé érzékeny terület: a „*Tudomány és kutatás*”, illetve az „*Oktatás és kultúra*” című fejezetek. Az Európai Bizottság 2019-es Szerbiáról szóló jelentése szerint az ország jó felkészültségi szintet ért el az utóbbi két fejezetben. Ez azt jelenti, hogy Szerbia e témákban közelítette a jogszabályait a legnagyobb mértékben az uniós joghoz. A 26. fejezettel kapcsolatban a legegyszerűbb Szerbia helyzete, hiszen az EU nem fektetett le közös szabályokat az oktatás és a kultúra területén.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) részletezi az Unió hatáskörét a kultúra területén: az EU hozzájárul a tagállamok kultúrájának fejlesztéséhez (tiszteletben tartva nemzeti és regionális sokféleségüket), előtérbe helyezve a közös kulturális örökséget, bátorítania kell a tagállamok közötti együttműködést, támogatnia kell a tagállamok által az európai népek kultúrájának és történelmének jobb megismerése és terjesztése érdekében folytatott tevékenységeket, őriznie és védenie

² Szerbia EU-integrációja – álom marad a csatlakozás? Biztonságpolitikai szakportál (2019). Elérhető: <http://biztonsagpolitika.hu/egyeb/szerbia-eu-integracioja-alom-ma-rad-a-csatlakozas> (A letöltés dátuma: 2019.11.26.)

kell az európai jelentőségű kulturális örökséget, támogatni a nem kereskedelmi célú kulturális cseréket és a művészeti és irodalmi alkotásokat. Az Unió és a tagállamok támogathatják a harmadik országokkal és az illetékes nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködést. A szerződés rendelkezései szerinti fellépések során tiszteletben kell tartani és elő kell mozdítani az európai kultúrák sokszínűségét.

A kultúrák közötti párbeszéd előmozdítására irányuló további uniós politikák közé sorolhatók még az alábbi témákkal foglalkozók: audiovizuális ágazat, többnyelvűség, ifjúság, kutatás, integráció és külkapcsolatok.³

4. Az EU-s 2020. évi stratégia

A „stratégia” szó görög *strategos* szóból ered, ami hadvezetést jelent, illetve, gondos tervet; alaposan megtervezett hosszabb, átfogó cselekvéssorozatot egy cél elérésére, bármilyen akadály ellenére; egy általános terv kidolgozását és végrehajtását a siker érdekében.

A Bizottság Európa 2020 közleménye három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást (stratégiát) tart szem előtt:

– Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.

– Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarát és versenyképesebb gazdaság.

– Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.⁴

A Bizottság minden prioritási témakörben kiemelt kezdeményezéseket (összesen hetet) javasol a haladás ösztönzésére:

– Az „Innovatív Unió” kezdeményezés a keretfeltételek, illetve a kutatásra és innovációra fordított finanszírozás javítására szolgál annak érdekében, hogy az innovatív ötletekből a növekedést és a foglalkoztatást segítő termékek és szolgáltatások jöjjenek létre.

³ Ismertető az Európai Unióról; Európai Parlament. Kultúra (2019). Elérhető: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/137/culture> (A letöltés dátuma: 2019.11.25.)

⁴ Európai bizottság. A bizottság közleménye Európa [2020. Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája](https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf) (2010). Elérhető: https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.25.)

– A „Mozgásban az ifjúság” az oktatási rendszerek teljesítményének növelését és a fiatalok munkaerőpiacra történő belépésének megkönnyítését szolgálja. – Az „Európai digitális menetrend” a nagy sebességű internet bővítésének felgyorsítását és az egységes digitális piac előnyeinek háztartások és vállalkozások általi kiaknázását tartja szem előtt.

– Az „Erőforrás-hatékony Európa” a gazdasági növekedés és az erőforrások felhasználásának szétválasztását, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való elmozdulás elősegítését, a megújuló energiaforrások növekvő mértékű alkalmazását, a szállítási ágazat modernizálását és az energiahatékonyság ösztönzését szolgálja.

– Az „Iparpolitika a globalizáció korában” a vállalkozások (különösen a kkv-k) üzleti környezetének javítását és a világszinten versenyképes, erős és fenntartható ipari bázis kifejlesztésének támogatását célozza.

– Az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” a munkaerőpiacok modernizálását célozza és arra törekszik, hogy lehetővé tegye az emberek számára készségeik egész életen át történő fejlesztését, hogy ezáltal növekedjen a munkaerőpiacon való részvétel, és – többek között a munkavállalók mobilitása révén – közeledjen egymáshoz a munkaerő- piaci kínálat és kereslet.

– A „Szegénység elleni európai platform” célja olyan szociális és területi kohézió biztosítása, ahol a növekedés és a munkahelyteremtés előnyeit széles körben megosztják, a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők pedig méltóságban, a társadalom aktív tagjaiként élhetnek.

Ez a hét kiemelt kezdeményezés az EU-ra és a tagállamokra nézve egyaránt kötelező lesz.

A Bizottság azt javasolja, hogy öt területen – foglalkoztatás, kutatás és innováció, éghajlatváltozás és energia, oktatás és kultúra, valamint a szegénység elleni küzdelem – tűzzünk ki a törekvéseinket vezérlő és 2020-ig megvalósítandó, mérhető uniós célokat, amelyekből nemzeti célokat kell majd levezetni. Ezek a célok kijelölik majd a követendő irányt és mérhetővé teszik sikerünket.

A kultúra terén, a stratégiai dokumentum hosszabb időre határozza meg hogyan kell egyes intézetek erőforrásait „kihasználni”.

5. A kultúra

A kultúra az a humánus ötletek fő hordozója, és hatékony eszköze a szociális feszültségek csökkentésére a társadalomban. Ezért a kultúrát,

a kulturális jogok összefüggésében, nem értjük olyan művészetként, amely hozzáférhetőbb és igényesebb kulturális érzékelők számára fontos szerepet játszik. Éppen ellenkezőleg, hangsúlyozza a kreatív potenciál fejlesztésének és a társadalom valamennyi tagjának kreatív és szellemi képességeinek erősítésének szükségességét. Az államnak olyan környezetet kell létrehoznia, amely megerősíti és fejleszti az egyének kulturális jogait.⁵

Az Európai Unió által a kultúra területén folytatott tevékenységek számos területen kiegészítik a tagállamok kulturális politikáját: Ide tartozik például az európai kulturális örökség védelme, a különböző országok kulturális intézményei közötti együttműködés, valamint a művészek mobilitása. A kulturális ágazatra a szerződések olyan rendelkezései is kihatnak, amelyek nem kifejezetten a kultúrát érintik.⁶

A Lisszaboni Szerződés - EU egyik fő célja, hogy tiszteletben tartsa „saját kulturális és nyelvi sokféleségét, továbbá, biztosítsa Európa kulturális örökségének megőrzését és további gyarapítását” (az EUSZ 3. cikke). Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 6. cikke kimondja, hogy az Unió hatáskörrel rendelkezik „a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására”. Az EUMSZ 167. cikke tovább részletezi az uniós fellépéseket a kultúra területén: az EU hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához, tiszteletben tartva nemzeti és regionális sokféleségüket, ugyanakkor előtérbe helyezve a közös kulturális örökséget. Az uniós fellépésnek bátorítania kell a tagállamok közötti együttműködést és támogatnia kell, valamint ki kell egészítenie a tagállamok által az európai népek kultúrájának és történelmének jobb megismerése és terjesztése érdekében folytatott tevékenységeket, megőrizve és védve az európai jelentőségű kulturális örökséget, előmozdítva a nem kereskedelmi célú kulturális cseréket és a művészeti és irodalmi alkotást, ideértve az audiovizuális ágazatot. A szerződés rendelkezései szerinti fellépések során tiszteletben kell tartani és elő kell mozdítani az európai kultúrák sokszínűségét.

Az Európai Unió Alapjogi *Chartájának* 13. cikke kimondja, hogy „a művészet és a tudományos kutatás szabad”. A *Charta* 22. cikke pedig

⁵ SKLABINSKI M. (2017): Međunarodni aspekti očuvanja i razvoja kulturnih prava nacionalnih manjina u AP Vojvodini. *Most* – časopis za kulturu nevladinih organizacija Vojvodine, br. 5. 7-22.

⁶ Az Európai Unió ismertetése 2019. *Kultúra*. Elérhető: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.26.).

megállapítja, hogy „az Unió tiszteletben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget”.⁷

2018. május 22-én a Bizottság elfogadta az új európai kulturális menetrendet, amely három stratégiai célkitűzést javasol és amely társadalmi, gazdasági és külső dimenzióval rendelkezik: (1) a kultúra kiaknázása a társadalmi kohézió és jólét szolgálatában; (2) a kultúrán alapuló kreativitás támogatása az oktatás és az innováció, valamint a munkahelyteremtés és a növekedés terén; és (3) a nemzetközi kulturális kapcsolatok megerősítése. A menetrend megerősített munkamódszereket határoz meg a tagállamokkal, a civil társadalommal és a nemzetközi partnerekkel.

A Tanács 2018. november 27-én fogadta el az új kulturális munkatervet (2019–2022). E munkaterv öt prioritást határoz meg: (1) a kulturális örökség fenntarthatósága; (2) kohézió és jólét; (3) a művészetek, a kulturális és kreatív szakembereket, valamint az európai tartalmakat támogató ökoszisztéma; (4) nemek közötti esélyegyenlőség; és (5) a nemzetközi kulturális kapcsolatok.

A kulturális politika terén jelenleg többek között a roma kultúrával, az interkulturális városokkal, illetve az Interkulturális Európáért Platformmal folytatott párbeszéddel kapcsolatos kezdeményezések állnak a figyelem középpontjában. A kultúrák közötti párbeszéd előmozdítására irányuló további uniós politikák közé sorolhatók még az alábbi témákkal foglalkozók: audiovizuális ágazat, többnyelvűség, ifjúság, kutatás, integráció és külkapcsolatok, csak hogy néhányat említsünk.

6. Programok

I - Kreatív Európa

A jelenlegi Kreatív Európa program (2014–2020) 1,46 milliárd eurós költségvetéssel rendelkezik a programozási időszakra. Magában foglalja a korábbi uniós programokat: a MEDIA programokat (1991–2013), a MEDIA Mundus programokat (2011–2013) és a Kultúra programokat (2000–2013).

Kultúra alprogramja keretében pénzügyi támogatás áll rendelkezésre (1) a kulturális és kreatív ágazatban tevékeny szervezetek közötti

⁷ Az Európai Unió ismertetése 2019. *Kultúra*. Elérhető: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.26.).

transznacionális együttműködési projektekre; (2) olyan európai hálózatokra, amelyek célja, hogy a kulturális és kreatív ágazatban dolgozók egyedi készségekre és tapasztalatokra tegyenek szert, hogy erősödjön a nemzetközi együttműködés és új szakmai lehetőségek nyíljanak; (3) olyan európai platformokra, amelyek elősegítik az alkotók és a művészek mobilitását és láthatóságát, a kulturális és művészeti tevékenységek egész Európára kiterjedő tervezését, a közönségfejlesztést és a láthatóságot; és (4) alkotások műfordítására és népszerűsítésére.

A Bizottság 2018. május 30-án közzétette a Kreatív Európa program (2021–2027) létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatát. A Bizottság javaslata összhangban van az új európai kulturális menetrend célkitűzéseivel, és a jelenlegi Kreatív Európa program struktúrájára és eredményeire épül.⁸

A programok a következők, amelyeket meg lehet találni a honlapon⁹:

1. Területi együttműködési programok:
 - a) Határokon átnyúló együttműködési programok (IPA együttműködési program Szerbia és Észak Macedónia között; INTEREG IPA program - Magyarország-Szerbia határon átnyúló együttműködési program; INTEREG IPA program Románia – Szerbia; INTEREG IPA program Horvátország - Szerbia; Szerbia-Bosznia és Hercegovina határokon átnyúló együttműködési program; Szerbia – Montenegró határokon átnyúló együttműködési program (2014–2020)),
 - b) Transznacionális program (Duna összeköt minket, ADRION - Adriai-Jón transznacionális program)
2. Európa Unió programok: Kreatív Európa, Erasmus +, Az Európai Unió jogai, egyenlősége és állampolgársága programja, Európa a polgárok számára, Horizont 2020, KOSME, EaSI, A harmadik európai egészségügyi program.

II - Újvidék Európa Ifjúsági Fővárosa 2019 - OPENS

A címet az Európai Ifjúsági Fórum, az európai országokban működő ifjúsági csoportokat tömörítő ernyőszervezet adományozza azoknak a városoknak, amelyek a legaktívabbak a fiatalok elérésében és az

⁸ Az Európai Unió ismertetése – 2019. *Kultúra* (2019). Elérhető: http://www.euro-parl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.26.).

⁹ Fond „Evropski poslovi” Autonomne pokrajine Vojvodine. Elérhető: <http://www.vojvodinahouse.eu/srl> (A letöltés dátuma: 2019.11.24.).

őket célzó programok szervezésében, ugyanakkor helyi szinten folyamatosan fejlesztik a fiatalokra vonatkozó terveiket, és politikai céljaikat igyekeznek összehangolni az európai szinten hasonló folyamatokkal. A nyertes városoknak egy év áll rendelkezésére, hogy változatos programokat szervezzenek, amelyek kulturális, társadalmi, politikai és gazdasági kérdéseket is érintenek. Emellett természetesen kulcsfontosságú az ifjúsági fejlesztési programok bemutatása is.

Újvidék hivatalosan is Európa Ifjúsági Fővárosa a 2019-es évben. A megtisztelő elismerést Újvidék – első olyan városként, amely nem az Európai unió országok valamelyikében található – 2016-ban nyerte el, legyőzve a franciaországi Amiens-t, a Nagy-britanniai Derry City-t, Strabane-t és Manchestert, valamint az olaszországi Perugia-t. Az elkövetkező 365 napban számos aktivitást szerveznek, amelybe körülbelül félmillió újvidéki, szerbiai, régióbeli és európai fiatal vesz majd részt. Az újvidéki pályázat az Opening Doors, vagyis „Nyíló ajtók” címet kapta, amely felhívás a fiatalok számára, hogy aktív részesei legyenek saját fejlődésüknek és függetlenségüknek. Emellett szép gesztus is, a szerb városban ugyanis jelentős magyar, szlovák és horvát kisebbség él. Korábban persze máshogy nézett ki a lakosság összetétele, a XX. század elején még a lakosság szűk 40 százaléka magyar anyanyelvű volt.

Újára indult az egyedülálló programsorozat, az OPENS. Újvidék egy egész éven át tartó eseményfolyamon keresztül mutathatja be művelődési, társadalmi, politikai és gazdasági programjait a fiataloknak. A látványos nyitóceremónián a legmagasabb állami vezetőség, a diplomáciai kar, európai intézmények és ifjúsági szervezetek képviselői voltak jelen.

Egy év alatt mintegy félmillió fiatalat vonnak be a programba - hangsúlyozta Vukašin Grozdanović, a projekt koordinátora. „Az, ami 2019-ben vár ránk, az még több munka, még több energia, és a cél, hogy 2020 végéig partnereinkkel együtt - hiszen 42 partnerszervezet és számtalan intézmény vesz részt a munkában -, mintegy 500 ezer fiatalat vonjunk be a programjainkba.”¹⁰

Az elkövetkező egy évben – amíg az Európa Ifjúsági Fővárosa címet viseli –, Újvidék a fiatalok felé fordul, még inkább, mint a korábbi években. Ennek keretében több mint 200 aktivitást szerveznek majd, amelybe 500.000 fiatalat kapcsolnak be, egész Európa területéről. Az ak-

¹⁰ Pannon RTV hírportál HTTP. Elérhető: <https://pannonrtv.com/rovatok/onkormanyzatok/hivatalosan-ujvidek-europa-ifjusagi-fovarosa> (A letöltés dátuma: 2019.11.26.).

tivitásokat Újvidéken, Szerbia, a régió, és egész Európa területén szervezik majd meg. Tervben van az Ifjúsági Központ felépítése is, 2000 négyzetméteres területen.

Újvidék, Szerbia egyik legfontosabb ipari és pénzügyi központja, de a Vajdaság oktatási és tudományos centruma is egyben, amely számos nemzetközi kulturális és sportrendezvénynek is otthont ad. Itt rendezik meg évente az EXIT fesztivált is, amely a régió egyik legnépszerűbb zenei rendezvénye, olyan fellépőkkel, mint a Cure, a Chainsmokers, Paul Kalkbrenner vagy Dimitri Vegas.

Érdekes körülnézni a programsorozat weboldalán is (<https://opens2019.rs/en/>)¹¹, ahol számtalan programajánlatból lehet válogatni az utcaművészeti rendezvényektől a színházi előadásokon, tehetőségkutatókon, Európával kapcsolatos konferenciákon át egészen a kiállításokig vagy épp a csendes diszkóig. Mindez kiváló alapot jelenthet a 2021-es kulturális főváros rendezvényeihez is.

Programok: A fiatalok kinyitják az ajtót!; Pozitív, fiatalok!; Megnyitott ajtók tényezője; Újvidék emberei; A hősöm; Néma diszkó javára; Hangos, hangosabb, lehangosabb!

III - Európa Kulturális Fővárosai

Az Európa Kulturális Fővárosai program az EU legismertebb kezdeményezései közé tartozik. Minden évben két város, amelyek két különböző uniós országban találhatóak, kapja meg az Európa Kulturális Fővárosa státuszt. A városokat független szakértői testület választja ki olyan kulturális program alapján, amelynek erős európai dimenzióval kell rendelkeznie, be kell vonnia a helyben élők minden korosztályát és hozzá kell járulnia a város hosszú távú fejlődéséhez. Európa Kulturális Fővárosainak kijelölése az évek során egyben különleges lehetőséget is biztosított a városok megújítására, kreativitásuk nagyobb fokú kibontakoztatására és a róluk alkotott kép javítására. A városok kiválasztási eljárása nagyjából hat évvel korábban veszi kezdetét. A cím viselésének 2019 végéig hatályos szabályait és feltételeit az európai parlamenti és tanácsi határozat tartalmazza.¹²

¹¹ OPENS 2019. Elérhető: <https://opens2019.rs/en/> (A letöltés dátuma: 2019.12. 01.)

¹² Az Európai Unió ismertetése – 2019. Kultúra (2019). Elérhető: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.26.)

Az Európa kulturális fővárosa címet az Európai Unió ítéli oda egy évre. Ez alatt az idő alatt egy-egy település lehetőséget kap a kulturális élete és fejlődése bemutatására. Újvidék kapta Európa Kulturális Főváros titulusát 2021-re. E titulus számos feladatot állít Szerbia elé. Meg kell erősíteni a kapcsolatot a kulturális élet szereplőivel, nyitott és konstruktív együttműködést kell kialakítani az intézményekkel, a civil szervezetekkel, illetve nem utolsósorban az embereket is be kell vonni az EKF21 projektumba. Külfölddel is szoros kapcsolatot kell ápolni, leginkább a határunk melletti országokkal, azaz Magyarországgal, Horvátországgal és Romániával. Keresnie kell az együttműködési lehetőségeket, a kapcsolódási pontokat.

Ezen a platformon (Novi Sad 2020) keresztül különböző lehetőségek nyílnak meg¹³:

- művészek csereprogramja "Plants AiR" - hazai és európai művészek lehetőséget kapnak bemutatkozni Újvidéken és Európában is;
- az újvidéki kulturális vezetőknek lehetősége van jelentkezni szakmai fejlesztési projektekre;
- "Kizuna" program - művészek és a kulturális intézményeket érintő csereprogram Szerbia és Japán között

A közönség fejlesztési projektum stratégiája, „Novi Sad 2021” program keretében a következő területeket foglalja magában:

1. Önkéntes - egy egységes önkéntes szolgálat fejlesztése minden állampolgár számára (Novi Sad Önkéntes Szolgálat);
2. A helyi közösség újjáépítése - új helyek létrehozása és a régi helységek rekonstrukciója; az állampolgári részvétele (**“Kulturális állomás”**, mint például a Selyemgyár, Egység épülete);
3. Vendéglátás - Újvidék történelem, a város a polgárok, művészek, szervezetek szempontjából (**“Járv öröklés útján”**);
4. Közterek - támogatást nyújt a polgárok számára, hogy maguk döntsék el és szabályozzák a környezetüket és a tereket ízlésük szerint (**“Új helyek”**);
5. Oktatás tere - készségek és ismeretek, amelyek lehetővé teszik, hogy a jövő generációk is használhassák ugyanazt. (**SOS kreatív csapat**);

¹³ Novi-Sad-2021-programski-koncept 2018–2022.pdf. Elérhető: <http://novisad2021.rs/wp-content/uploads/2019/11/Novi-Sad-2021-programski-koncept.pdf> (A letöltés dátuma: 2019.12. 01.)

6. Közös döntéshozatal - a végső fejlesztési fázisban a program, amely lehetővé teszi a polgárok számára, hogy önállóan dönthessenek a környezetet illető kapcsolatos kérdésekben.

Ebben a tekintetben az „Újvidéken 2021” Alapítvány támogatja a következő típusú közönség fejlesztési programokat:

1. Olyan projektek, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy nagyobb számban vegyenek részt Újvidék város polgárai a kulturális tartalmában;
2. Olyan projektek létrehozása és végrehajtása, amelyek a közönség aktív részvételét igénylik; az úgynevezett közös akciók, amely lehetővé teszi a polgárok, a szakemberek és a szakmai nyilvánosság részvételének fontosságát a programozási folyamatokban vagy döntéshozataloknál (pl. “Új Helyek” “Újvidék 2021 Alapítvány - Európai Főváros kultúra” Alapítvány projektum, " Muzeológia Kis Iskolája" ("Fiatalok választanak” kiállítás) a *Matica Srpska* Képtárban, ...);
3. Interkulturális párbeszédre és interkulturális fejlesztésekre vonatkozó programok fejlesztése;
4. Projektek, amelyek elősegítik a pedagógiai, az oktatási és az animációs programokat;
5. A decentralizált tartalmak és programok, amelyek új helyeken és nyitott térségeken tartandó (prezentáló);
6. Projektek, amelyekben a meglévő tartalmakat (kiállítások, repertoárok, fesztiválprogramok, könyvtári és levéltári állományok és hasonló) tükrözik - gondolkodj és formálj - bizonyos szögből a társadalmi csoportokat, mint pl. Roma könyvtár.
7. Olyan projektek, amelyek létrehozásában és megvalósításában részt vesz több kulturális intézmény, szervezet és magánszemély Újvidék területéről;
8. Olyan projektek, amelyek elősegítik a kulturális és nem kormányzati szervezetek, oktatási és médiaintézmények közötti együttműködést;
9. Projektek, amelyek elősegítik a kulturális intézmények, valamint a civil szervezetek és a független kulturális munkavállalók társulásainak együttműködését;
10. Meglévő kulturális események, amelyek célja a közönségfejlesztés erősítése;
11. Animációs tevékenységek, amelyek hozzáférhetővé teszik a szervezetet vagy a programot (pl. “A múzeumból való menekülés” Vajdasági Múzeum);
12. Új digitális eszközök és új médiumok használata az művészi kifejezésében vagy az örökség értelmezésében;

13. A modern eszközök használata a marketing tevékenységekben.

6.1. Pénzdíjak

Az EU kulturális politikája támogatja díjak odaítélését a kulturális örökség, az építészet, az irodalom és a zene területén. Az ilyen uniós díjak célja, hogy ráirányítsák a figyelmet az adott területeken végzett európai tevékenységek kiváló minőségére és sikerére. E díjak művészeket, zenészeket, építészeket, írókat és a kulturális örökség területén tevékenykedőket, illetve azok munkásságát helyezik a figyelem középpontjába. Ezáltal pedig bemutatják Európa gazdag kulturális sokféleségét, valamint a kultúrák közötti párbeszéd és a határokon átnyúló kulturális tevékenységek fontosságát Európában és azon túl egyaránt.¹⁴

1. A program pénzügyi fenntarthatósága

- a) az „Újvidék 2021” alapítvány társfinanszírozási projekteket finanszíroz a helyszíni szereplők ösztönzése érdekében, hogy több forrásból származó finanszírozás révén biztosítsák a projektek stabilitását;
- b) „Follow up” tevékenységek, amelyek magában foglalják a bevételi forrás megkeresését a működési és karbantartási költségekhez - pl. ha a weboldal fejlesztése volt az eredmények terjesztésének és a nyilvánossággal való kommunikációnak az egyik fő tevékenysége, ki fogja fenntartani a weboldalt a projekt befejezése után, és hogyan fedezi annak fenntartásának költségeit;
- c) Ha új oktatási programokat fejlesztenek ki - realizálják-e őket a projekt befejezése utáni periódusban, és hogyan fogják továbbá finanszírozni? Tekintettel arra, hogy a támogatási projekteket (általában) a pályázók és a partnerek jelentetik meg, akiknek a projekt tevékenységei bizonyos mértékben a szokásos üzleti tevékenységek keretei között vannak, várható, hogy legalább egy partner folytatja az eredmények fejlesztését és fenntartását, amelyeket a projekt révén nyertek el. Fontolóra kell venni, hogy a projekt „szelleme” miként marad meg a benyújtó intézményekben.

¹⁴ Az Európai Unió ismertetése – 2019. Kultúra (2019). Elérhető: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf (A letöltés dátuma: 2019.11.26.).

2. Funkcionális fenntarthatóság a hosszú távú megvalósítás biztosításának módszereivel összefüggésben. Ez kapcsolódik a projekt azon képességéhez is, hogy továbbra is fennálljon és működjön az adományozók finanszírozásának befejezése után.
3. Intézményi fenntarthatóság: olyan struktúrák, amelyek lehetővé teszik a projekt eredményeinek folytatását a finanszírozás befejezésekor, kapacitásépítési megállapodások, a projektek helyi tulajdonjoga - a kérdés az intézményi szereplőknek a projekt eredmények, programok és / vagy tevékenységeknek az intézményi finanszírozás, marketing, területi és / vagy technikai támogatása révén történő támogatását érinti. A támogatásnak, az összejöveteleknek és a klasztereknek stb. választ kell adniuk arra vonatkozóan, hogy a partnerek közötti együttműködés folytatódni fog-e.
4. Fenntarthatóság a köz- és más politikák előmozdításának szintjén: ahol lehetséges, a kedvezményezettnek ismertetnie kell a projektnek az úgynevezett politikai dimenzióra gyakorolt hatását - a továbbfejlesztett szakmai gyakorlatot, a jogszabályokat (ennél fogva az érdekképviseleti dimenziót), az új munkamódszereket és hasonlókat.
5. A projekt fenntarthatósága, azaz hogy a pályázó hogyan mutatja erőfeszítéseit a további közönség fejlesztése irányában a projekt befejezése után.

6.2. Programok (programozási koncepciók)

Az „Újvidék 2021” Alapítvány programja az "Új hidak számára" (*NOVI MOSTOVI*) jelmondatból származik. Ez a szlogen azt a gondolatot képviseli, hogy új hidakat építsenek az újvidéki és szerb művészek és szervezetek között az együttműködés és a csere terén az európai kulturális élettel. Az Európa kulturális fővárosa projektjének és a programokon keresztül támogatott értékeinek végrehajtásával közvetlenül hozzájárulunk Szerbia európai integrációs folyamatához, mint a Szerb Köztársaság kormányának kulcsfontosságú politikájához. A cím specifikuma, amely befolyásolja a program koncepcióját, az a tény, hogy Újvidék az első város, amely egy EU tagjelölt országból kapta meg az Európa Kulturális Fővárosa címet.

Négy programhíd került meghatározásra, amelyek szimbolikusan az újvidéki meglévő hidak után kapták elnevezésüket, vagyis azoknak az értékeknek megfelelően, amelyeket a város fejleszteni akar az európai integrációval összefüggésben, azon hiedelmek szerint, amelyeket táplál és

meg akar osztani az összes európaiakkal. Ezek a hidak: Szabadság, Szívárvány, Remény és Szerelem elnevezést viselik.

Az „Újvidék 2021 - Európa Kulturális Fővárosa” projekt művészi koncepciója az Európai Unió olyan alapvető értékein alapul, mint például az emberi jogok, a multikulturális kultúra, a kultúrák közötti párbeszéd, a környezettudatosság, a békepolitikák. Ezek az értékek előmozdítják a kortárs humanizmuson alapuló nyitott demokratikus társadalom ötletét. Nyolc tematikus egységben, azaz programívekben fogalmazták meg a programokat, amelyek tematikus egységeket képeznek. Ezek az értékek Újvidék történelmével, kultúrájával és identitásával vannak kapcsolatban.

Mindegyik hídon belül kiemelt projekteket dolgoztak ki, amelyeket a művészi és kreatív koncepciójuk, vonzerőjük, valamint a program céljai alapelvei alapján választották ki.

Programok: Doček (Fogadtatás/Új esztendő várása), Druga Evropa (Másik európa), Seobe (Migrációk), Tvrđava mira (Béke vára), Budućnost Evrope (Európa jövője), Heroine (Hősnők), Dunavsko more (Duna-tenger), Kaleidoskop kulture (Kulturális Kaleidoszkóp).

Doček (Fogadtatás/Új esztendő várása)

Tervezett időpont: december közepétől január közepéig.

Küldetés: Újvidék multikulturális kultúrájának ünnepe, a különféle vallások és kultúrák ünnepeinek megismerése.

Kontextus: december közepétől január közepéig az újvidékiek legintenzívebben élik meg etnikai és vallási sokszínűségüket. Ebben az időszakban két új évet, két karácsonyt, az otthonok szent védelmezőit és más szokásokat ünneplik meg, amelyek alkalmat adnak a szocializációra és a családi összejövetelre egyaránt.

A programozási ponton belül két időszámítás és két programozási koncepció megünneplésével Újvidék egyedülálló fogadtatást szervez Európában, a Gergely és a Juliánusz naptár szerint. Azáltal, hogy összekapcsolja a helyi kulturális örökséget az európai szellemi kulturális örökséggel, Újvidék emberei, vendégeikkel és turistáikkal együtt, multikulturális jellegüket ünneplik.

A különböző városi terek újjáélesztésével tervezetten kapcsolódunk a műfaj és művészi sokféleség kínálatához annak érdekében, hogy

a lehető legnagyobb publikumot bevonjuk, miközben új szabályokat állítunk fel a helyi közösségek szellemi kulturális örökségének megünnepléséről.

Kifejezőmód: zene (rock, jazz, (kortárs) klasszikus, népszerű, etno, "világzene", opera), zenei előadás, kortárs cirkusz, vizuális művészet, az örökség értelmezése.

Druga Evropa (Második Európa)

Tervezett időpont: Október közepétől december közepéig.

Küldetés: A művészi jelenet (színpad) és a kultúra feltárása az eltérő esztétikai, etnikai, vallási, szexuális, politikai, faji, érték-identitásokkal és hiedelmekkel, a társadalmilag dominánstól.

Kontextus: Az európai kultúrát leggyakrabban az uralkodóan elfogadott és széles körben elterjedt művészi kifejezések és értékek alapján ismerik el, amelyek egydimenziós és hiányos képet alkotnak az európai identitás és a kulturális örökség összetettségéről. A domináns kifejezések ezen felülete alatt rejtett, láthatatlan, alagsori, titkos, elit-ellenes, lázadó, marginalizált, kisebbségi, kultúrával ellentétes, alternatív, másmilyen értékű Európa található. Ez az az Európa, mely kevésbé található a térképeken, az iskolai tankönyvekben, a képernyőkön, a hivatalos idegenvezetők programjaiban. A „Másik Európa” kultúrájának megértése hozzájárul az európai kulturális identitás mélységének és összetettségének megértéséhez.

A fejlett intézményi és nemzeti kultúra mellett az 1960-as években, Zágráb, Belgrád és Ljubljana mellett Újvidék elismert szereplővé vált a nemzetközi szinten az avantgárd, alternatív, nem intézményi művészeti, interkulturális és médiagyakorlatok terén, az új ötletek megosztása és átélése érdekében. Az Ifjúsági Tribün az ország legélénkebb kulturális intézményei közé tartozott, ahol nyíltan vitatkoztak, szabadon gondolkoztak és újabb kulturális és egyéb kezdeményezéseket terjesztettek elő. Abban az időben például a testművészeti előadások - az egyén és a kollektív konfliktusos kapcsolat legszembeűnőbb kifejezése, a magánélet elrejtése és felfedése - sokkal gyakoribbak voltak, mint manapság.

A Duna-parti *Žuta kuća* (Sárga Ház), bár már nem létezik, mégis megőrzi az emlékeket az 1980-as évek szenvedélyes polgári aktivizmusáról, amelyet a fiatal művészek viseltek. Attól a pillanattól kezdve, amikor a lázadás és az ellenkultúra zenéje megjelent a többi Jugoszlávia ze-

nei produkciójában, Novi Sad jelentős ponttá vált a Jugoszláv zenei listán, amely elérte tetőpontját a *punk* és a *new wave* korszakában, a „Pekinska patka” -együttessel és más kultuszzenekarokkal.

Kifejezőmód: képregény, zene (jazz, rock, punk, metal, stb.), dráma, előadás, irodalom, kortárs tánc, stb.

Seobe (Migrációk)

Tervezett időpont: Február 13-tól március végéig.

Küldetés: A migráció értelmezése olyan lehetőségként, amely javítja a közösség életminőségét és előmozdítja a kultúrák közötti párbeszéd értékét.

Kontextus: Manapság, amikor az Európán belüli menekültválság a faji és etnikai sztereotípiák, az előítéletek és a lehetséges konfliktusok elmélyülését fenyegeti, Újvidék továbbra is szembesül a korábbi háborúból származó migráció kihívásaival. Szerbia második legnagyobb városa, sajátos geostratégiai helyzetével, a történelem folyamán a migrációs mozgalmakra alapozta identitását, és felismerhetővé vált multikulturális és sok etnikai csoport együttélése révén. Manapság huszonkét nemzeti közösség él itt, tizenhét nyelvet beszélnek, amelyek közül hét nyelv az Európai Unió hivatalos nyelve, míg négy nyelvet hivatalosan használnak a városban. Ezért tekintjük a migrációt Újvidék sajátosságaként, hangsúlyozva annak fontosságát, amely városunk identitásának kialakulására és megváltozására kihatással volt. Egyrészt a történelmi vándorlásokra tekintünk, amelyek befolyásolták Újvidék és Európa mai kulturális identitását. Másrészt foglalkozunk a régió közös problémájával, a jelenlegi migráció (k) kérdésével és mindenekelőtt a fiatalok motivációjával, hogy távozzanak az országból.

Kifejezőmód: Film, képzőművészet, kortárs tánc, dráma, irodalom, előadás, gasztronómia, stb.

Tvrđava mira (A béke vára)

Tervezett időpont: június közepétől július közepéig.

Küldetés: A béke és a közösség politikájának, valamint a háborúval és a háború okaival szembeni kritikus hozzáállás előmozdítása.

Kontextus: Az Európai Uniót a II. világháború utáni Európa romjaira építették, mint egy békeprojektumot, amely elkötelezett a fegyveres konfliktusok megelőzésének politikája mellett, hogy ne ismétlődjenek

meg az európai háborúk borzalmait. Ezért az Európai Unió egyfajta békevár, mivel formális alapja és érték-orientációja a békepolitikák előmozdítása. Hisszük, hogy a művészet és a kultúra mint hatékony eszközök jelentősen hozzájárulhatnak a megbékélés, a közösség, a párbeszéd és a megértés előmozdításához, hogy ne ismételjük meg a háborús konfliktusok által okozott szenvedést. A tematikus egység különös figyelmet fordít olyan projektekre, amelyek problematikussá teszik a jelenlegi világháborúkat és hozzájárulnak a régió megbékéléséhez. A program Újvidéket mint a „béke várát” népszerűsíti, mivel tematikusan megkérdőjelezi a Balkánon zajló háborúkat, az általuk okozott traumákat és következményeket is, amelyeket továbbra is érzünk a régióban.

Kifejezőmód: performance, klasszikus zene, kórusok, dráma, fényképezés, levéltári és múzeumi kiállítások ...

Budućnost Evrope (Európa jövője)

Tervezett időpont: Április elejétől május közepéig.

Küldetés: A gyermekek és az ifjúság kultúrájának és képességeiknek fejlesztése a kreatív és kritikus gondolkodás irányában az Európa jövőjéről.

Kontextus: Újvidék egyetemi város, melyben csaknem 50 000 hallgató van, nemcsak Újvidéktől és Vajdaságból, hanem Szerbia és a régió egész területéről. 2019-ben Újvidék elnyerte az Európa ifjúsági fővárosa címet. Ebben az összefüggésben a programozási kör különös hangsúlyt fektet a gyermekekre és a fiatalokra, a jövő nemzedékeire. A platform célja a gyermekek és a fiatal művészek kreativitásának előmozdítása és fejlesztése, valamint Újvidék és Európa összekapcsolása a gyermekek és fiatalok kulturális kapcsolatai révén. Manapság az Unió különféle kulturális és politikai kihívásokkal néz szembe, mint például a „Bregzit“, menekültválság, euroszkepticizmus és a szétesési tendenciák emelkedése. Ezért Európa jövőjének kérdése különösen releváns Szerbia és a Nyugat-Balkán európai integrációjának összefüggésében. Arra törekszünk, hogy szélesebb nyilvános teret nyissunk a fiatalok számára, támogassuk a részt vevő ifjúsági művészeteket és kultúrákat, és hogy Európa jövőképéről különféle jövőképeket mutassunk be.

Kifejezőmód: irodalom, (alkalmazott) színház, (klasszikus) zene, digitális művészet, játék, utcai művészet, stb.

Heroine (Hősnők)

Tervezett időpont: Július 15-től augusztus 15-ig

Küldetés: A nők kultúrájának, művészetének, a kreativitásnak, a történelemnek és az örökségnek a ösztönzése és előmozdítása egy igazságosabb társadalom és a nők számára egyenlőbb státus létrehozása érdekében.

Kontextus: Ha elemezzük Szerbia és az Európai Unió nagy részének jelenlegi kulturális és művészeti színpadját, akkor a férfi-kultúra dominanciája nyilvánvaló a szerzők, témák, megközelítések szempontjából. A nemek közötti egyenlőség kérdése, ami a társadalom egyéb szegmenseiben is aktuális, önmagában is megjelent problémaként a kultúrában, bár egyes sztereotípiákat a társadalomban gyakran a kultúra vált ki. Ezzel a programmal arra törekszünk, hogy előmozdítsuk a nők kreativitását és a női kultúrát, amely rendszerint láthatatlan és alulértékelt. Az újvidéki nők kultúrtörténete a legfontosabb európai aktivisták, feministák és művészeti mozgalmakkal együttműködésben alakult ki, így az újvidéki művész-nők kortárs alkotómunkája jelen van az európai kulturális színtéren. A „Hősnők” műsorán keresztül teret nyitunk Újvidék bemutatására és értékelésére, amely a nőket támogatja nem csak Balkánon, de európai kontextusban is. Ez a megközelítés összhangban áll az Egyesült Nemzetek elkövetkező évtizedre vonatkozó globális céljaival, amely a nemek közötti egyenlőség és a nők jobb helyzetének javítására szólít fel a társadalomban a méltányosabb és szabadabb társadalom megteremtése érdekében. Az ENSZ kampánya figyelmeztet, hogy a különböző történelmi körülmények ellenére a nők kultúrája a legtöbb nemzeti stratégiában marginalizálódott. Nyilvánvaló, hogy a nők felszabadító mozgalma a 20. század egyik legjelentősebb kulturális és politikai folyamata, amely a 21. században is folytatódik, más európai nőkkal e mozgalom élvonalában világszerte.

Kifejezésmód: digitális művészet, képzőművészet, (koreó) dráma, opera, kortárs tánc, klasszikus zene, dokumentumfilm, játékfilm, fényképezés, örökség-értelmezés, archívum, stb.

Dunavsko more („Duna-tenger“)

Tervezett időpont: július 15. - augusztus 15.

Küldetés: a nemzetközi kulturális együttműködés fejlesztése a Duna-régióban, a természetvédelem és a természetvédelem tudatosítása.

Háttér: A Duna, az Újvidéken átfolyó legfontosabb európai folyó, az ország, város és történelme fontos identitási vonala. Évszázadok óta ez a határ a birodalmak, kultúrák és vallások között. A dunai civilizáció Európa egyik legrégebbi bölcsője a kultúra fejlődésében. A Krisztus előtt 5500 és 3500 között volt a legerjedtebb a Balkánon, Dél-Görögország északi részén, északon a mai Szlovákia, nyugaton Horvátország, keleten pedig Románia területén. A Duna mindig is nagy inspirációt adott a különböző kultúrákból származó írók, költők, festők és zenészek számára. A nyári hónapokban Újvidék lakossága sok időt tölt a Duna környékén. Újvidék nem a legnagyobb dunamenti európai város, de ez az egyik legtöbb híddal rendelkező (összesen tizenegy híd van). Ebből nyolc híd a Duna vízszintje alatt és három felette helyezkedik el, ami bizonyítja a város viharos múltját. Kulturális szempontból a Duna összekapcsolja a különböző európai országokat és kultúrákat, amelyek évszázadok óta befolyásolják és amelyek Újvidéken vegyülnek össze. Ez az oka annak, hogy a program a hangsúlyt a Duna-régió programjainak és művészeinek nemzetközi cseréjére, valamint a közös tevékenységek létrehozására összpontosítja. Ökológiai szempontból a Duna egy sajátos természeti egész, és a meleg nyári napokon a frissesség oázisa. Ennek ellenére a Duna Európa egyik legszennyezettebb folyója. A szennyezés és a természet pusztulása nemcsak Szerbia és Európa, hanem az egész bolygó jelenlegi kulturális és politikai problémája. Ezért különféle művészeti és sportprogramokon keresztül olyan környezeti kérdésekről akarunk beszélni, mint a levegő- és vízszennyezés, a hulladékgyűjtés, a növény- és állatfajok kihalása, és elő kell mozdítani a természetben élő élet szépségét.

Kifejezőmódok: film, képzőművészet, kortárs cirkusz, földművészet, fényképezés, tánc (néptáncok, hagyományos és szabad táncok), költészet, kóruséneklés, hagyományos zene (tamburitza), sport, gasztronómia, stb.

Kaleidoskop kulture (A kultúra kaleidoszkópja)

Tervezett időpont: augusztus vége és szeptember.

Küldetés: „Város-jelenet” fejlesztése új közönség bevonása és a kulturális tartalom decentralizálása révén.

Kontextus: A megfigyelt történelem által, az ókoroktól a középkorig és a modern időkig, a város számos részén vagy szinte teljes középkori európai városokban - egyfajta színpad lett. Ez a város, mint jelenet

gondolata kapcsolódik ahhoz a nézethez, hogy a város nemcsak valamilyen oktatási intézményben, hanem minden tevékenység által, minden kötelesség által és minden találkozáshelyén formálja a polgárok tudatát. A koncepció többek között magában foglalja az összes rendelkezésre álló városi terület és erőforrás (utcák, terek, parkok, ipari épületek, átjárók, udvarok stb.) aktivitását, és egy művészi tevékenység szolgálatába állítását. Ez egy egyedi művész-néző szintézist hoz létre, azaz a műalkotást a közönséggel való kölcsönhatásban játssza le. Újvidéken, mint a mérsékelt kontinentális éghajlattal rendelkező többi európai városban, a szeptember az az időszak, amelyben a társadalmi élet intenzívebb, mivel a közösség több időt tölt szabadban, a nyár utolsó napjait követően. Régen Újvidék az utcákon, tereken, parkokban élt, amelyek színpaddá vált a legkülönbélebb kulturális programok és vonzó fesztiválok számára, amelyek a város legszélesebb népességére és a turistákra irányultak. Ebben az időszakban az Újvidéken tartózkodás lehetővé tette a város sokféleségének és élénkségének megtapasztalását, valamint a közösség szellemének megismerését.

Kifejezőmód: zene (klasszikus), opera, kortárs tánc, színház, utcai művészet, építészet, irodalom, stb.

7. Összegzés

Újvidék Európa Ifjúsági Fővárosa 2019 – OPENS és az Újvidék Európa Kulturális Fővárosa 2021 titulusok számos feladatot állítanak Szerbia elé, amivel hozzájárulnak Szerbia európai integrációs folyamatához, mint a Szerb Köztársaság kormányának kulcsfontosságú politikájához.

Kiemelt szerepe van a MOST (ami szláv nyelven hidat, angolul pedig a fokozás felsőfokát jelöli) négy évre szóló, komplex fejlesztési terv a Balkán világzenei piacának előmozdítására. A 4 millió euró értékű program várhatóan 2019 utolsó negyedévében indul el. A Kreatív Európa az ilyen projektek esetében szokásos módon a költségvetés felét állja, a másik felét pedig a konzorciumi tagoknak kell előteremteniük. A MOST programban kiemelt szerepet kap az Európai Kulturális Fővárosok hálózata.

A célországok Szerbia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Montenegró, Koszovó, Észak-Macedónia, Albánia, Románia és Bulgária, illetve ezek kapcsolatai Európa többi részével. A program célja, hogy pótolja ezen területek egyes hiányosságait, mint amilyen a megfelelő zenei

infrastruktúra, támogatási programok, hiányzó kompetenciák a menedzsment, az ügynökség, a koncertszervezés területén, a megszakadt világpia-
ci kapcsolatok.

A Nyugat-Balkán sok ismert vagy kevésbé ismert, de magas szín-
vonalú világzenei előadóval rendelkezik, akik azonban megfelelő támo-
gató környezet hiányában nem jutnak el a világpiacra, vagy csak nyugati
közvetítőkön keresztül képesek erre, így sikerük nem építi az otthoni pi-
acot. A projekt részeként ezért képzések, csere- és gyakornoki progra-
mok, vásárok, showcase-fesztiválok segítik majd a régió zenészeit, a ter-
vek szerint négy év alatt többszörözve a térség jelenlegi világzenei
exportpotenciálját.

Felhasznált irodalom:

Ismertetők az Európai Unióról; Európai Parlament. Kultúra (2019). Elérhető:
<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/137/culture> (A le-
töltés dátuma: 2019.11.25.)

Szerbia EU-integrációja – álom marad a csatlakozás? Biztonságpolitikai szak-
portál (2019). Elérhető: [http://biztonsagpolitika.hu/egyeb/szerbia-eu-
integracioja-alom-marad-a-csatlakozas](http://biztonsagpolitika.hu/egyeb/szerbia-eu-integracioja-alom-marad-a-csatlakozas) (A letöltés dátuma:
2019.11.26.)

Európai bizottság. A bizottság közleménye Európa 2020. *Az intelligens, fenn-
tartható és inkluzív növekedés stratégiája* (2010). Elérhető:
https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf (A letöltés
dátuma: 2019.11.25.)

SKLABINSKI M. (2017): Međunarodni aspekti očuvanja i razvoja kulturnih prava
nacionalnih manjina u AP Vojvodini. *Most – časopis za kulturu nevlad-
inih organizacija Vojvodine*, br. 5. 7-22.

Az Európai Unió ismertetése – 2019. *Kultúra* (2019). Elérhető: [http://www.eu-
roparl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf](http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hu/FTU_3.6.1.pdf) (A letöltés dátuma:
2019.11.26.)

Fond „Evropski poslovi” Autonomne pokrajine Vojvodine. Elérhető:
<http://www.vojvodinahouse.eu/srl> (A letöltés dátuma: 2019.11.24.)

Pannon RTV hírportál HTTP. Elérhető: [https://pannonrtv.com/rovatok/onkor-
manyzatok/hivatalosan-ujvidek-europa-ifjusagi-fovarosa](https://pannonrtv.com/rovatok/onkor-manyzatok/hivatalosan-ujvidek-europa-ifjusagi-fovarosa). (A letöltés
dátuma: 2019.11.26.)

OPENS 2019. Elérhető: <https://opens2019.rs/en/> (A letöltés dátuma: 2019.12.
01.)

Novi-Sad – 2021 - programski-koncept 2018–2022.pdf. Elérhető: [http://no-
visad2021.rs/wp-content/uploads/2019/11/Novi-Sad-2021-programski-
koncept.pdf](http://novisad2021.rs/wp-content/uploads/2019/11/Novi-Sad-2021-programski-koncept.pdf) (A letöltés dátuma: 2019.12. 01.)